

אוניברסיטת בר-אילן – הפקולטה למשפטים

משפט ציבורי - ד"ר גדעון ספיר

שנת הלימודים תש"ע

99-204-01

מבחן – מועד א'

חלק א – 60 דקות

ועדה המשמעת מזוירה!
נבחן שימצאו ברשותו חומרי
עזר אסורים או יתפס בהעתקה
יענש בחומרה עד כדי הרחקתו
מהאוניברסיטה.

הוראות

1. לבחינה שני חלקים, אורך החלק הראשון 60 דקות ואורך החלק השני 120 דקות. סך כל משך הבחינה שלוש שעות. לא תינתן הארכה.
2. בחלק הראשון אין להשתמש כלל בחומרי עזר, למעט סילבוס הקורס (ללא הערות עליו). בחלק השני ניתן להשתמש בכל חומר עזר.
3. יש להשיב על כל השאלות.
4. הקדישו מחשבה לתשובה לפני שתתחילו לכתוב אותה.
5. ענו בקצרה אך לא בסיסמאות, תוך שימוש באסמכתאות במידת הצורך.
6. אל תחרגו מן המקום המוקצה לתשובה.
7. בהצלחה!

מ' ג' 1/2 עמוד
מ' ג' 1/2 עמוד
מ' ג' 1/2 עמוד

שאלה ראשונה (8 נקודות – מקסימום 1/2 עמוד)
מהו הדמיון הכפול בין דברי השופט ברק בבג"צ 142/89 תנועת לאו"ר נ' יו"ר הכנסת, לבין דבריו בבג"צ 4676/94 מישראל נ' כנסת ישראל?

- שאלה שנייה (8 נקודות – מקסימום 1/2 עמוד) (לימוד עצמי)
- א. מהי ההלכה שנקבעה בשאלת מעמדה של חוות-דעת היועץ המשפטי לממשלה בסוגיות משפטיות? כיצד על הממשלה להתייחס לחוות-דעת כזו? האם היא רשאית לפעול בניגוד לה?
 - ב. מה היקף ההתערבות של בית המשפט בהחלטת היועמ"ש שלא להעמיד לדין?

שאלה שלישית (8 נקודות – מקסימום 1/2 עמוד)
בבג"צ 6871/03 מדינת ישראל נ' בית הדין הארצי לעבודה, אמר השופט לוי את הדברים הבאים:

כדי שבית-הדין הארצי לעבודה יקנה סמכות לדון בעתירתה, היה על המשיבה 2 להצביע על מחלוקת שנפלה בינה למשיבה 8, מחלוקת שלא נמצא לה פתרון, ומכאן הצורך ליישבה באמצעות פנייה לערכאה שיפוטית. אם הייתה המשיבה 2 מצליחה להצביע על מחלוקת מסוג זה, ולאור הדין הקיים, אפשר שהייתה נסללת בפניה הדרך לבקש את הכרעת בית-הדין הארצי גם בשאלת חוקיותו של החוק כשאלה שבגררה.

כדי להשיב על שאלה זו עיינתי ושכתי ועיינתי בעתירתה של המשיבה 2, ומסקנתי היא שלאחר שאתה פושט ממנה את אותן מחלצות מלאכותיות שהולבשה בהן, אינך יכול שלא להגיע למסקנה כי בינה למשיבה 8 אין קיימת מחלוקת אמיתית כלשהי וגם לא אבק של מחלוקת, המחייבים את הכרעתו של בית-הדין הארצי לעבודה. אדרבה, מתוך טיעוניהם של באי-כוחה של המשיבה 8 אתה למד כי הם, כמו המשיבה 2, רואים את עצמם מחויבים על-פי ההסכמים, ואין כל ספק שהיו מוסיפים למלא אחריהם, גם ללא צורך בהכרעה שיפוטית, לולא מצוותו של החוק. במצב זה כל אשר היה על המשיבה 2 לעשות הוא ללכת בדרך המלך ולנסות לסלק מעל דרכה של משיבה 8 את המכשלה שיצר החוק החדש. את זאת הייתה יכולה לעשות רק בדרך של תקיפה ישירה של החוק בפני בית-משפט זה, אך מטעמים השמורים עמה בחרה ללכת בדרך אחרת, שלהבנתי אינה פתוחה בפניה.

- א. מה היה נושא העתירה?
- ב. הסבר את עמדתו של לוי.
- ג. יש הטוענים שהכרעת הרוב בבג"צ זה מקרבת את המערכת בישראל למודל הביזורי של ביקורת שיפוטית. הסבר.

שאלה רביעית (8 נקודות – מקסימום 1/2 עמוד)
בדג"צ 4128/00 מנכ"ל משרד רה"מ נ' הופמן (הופמן השלישי), אמר השופט אנגלרד את הדברים הבאים:
מסקנה זו בדבר סמכותו של בית-המשפט, על רקע הוראות דבר המלך במועצה על ארץ-ישראל (המקומות הקדושים), 1924 ודעת הרוב בפרשת בג"ץ 222/68 חוגים לאומיים אגודה רשומה נ' שר המשטרה, אינה עומדת בפני הביקורת. העניין הנדון כאן נוגע במישרין לחופש הפולחן ולא לחופש הגישה או לעבירות פליליות המתייחסות למקומות

הקדושים. כנזכר, אין מונעים מן העותרות לגשת ולהתפלל סמוך לכותל, אלא המניעה הבלעדית היא בדבר אופן הפולחן החיצוני. סכסוך מעין זה נתפס, לטעמי, על-ידי הוראות דבר המלך במועצה, וזאת גם בכפוף לסייגים שנקבעו על-ידי הנשיא אגרנט בפרשת חוגים לאומיים.

- א. מהו הנושא שנדון בדיון הנוסף?
ב. מה הייתה הכרעת הרוב בדיון הנוסף ומה היו נימוקיה?
ג. הסבר את עמדת השופט אנגלרד בקטע המצוטט.

שאלה חמישית (8 נקודות – מקסימום 1/2 עמוד)
בבג"צ 6427/02 התנועה לאיכות השלטון נ' הכנסת, שעסק בשאלת תוקפו החוקתי של חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002 (חוק טל), אמר השופט גרוניס את הדברים הבאים:
אלמנט חשוב בכתיבתו של איליי הוא תפקידו של בית המשפט בשמירת כללי המשחק הדמוקרטי. לשיטתו, בית המשפט אמור לדאוג לכך שהרשויות האחרות לא תפגענה בהסדרים המאפשרים להביא לידי שינוי פוליטי. הוא מקביל את תפקידו של בית המשפט לזה של שופט במשחק ספורטיבי. האחרון אינו אמור להשפיע בהחלטותיו על תוצאותיו של המשחק, אלא עליו להקפיד על כך שהספורטאים ישחקו על פי כללי המשחק.

- א. מהי עמדתו של איליי, ואלו קשיים היא מתיימרת לפתור?
ב. איזה שימוש עושה גרוניס בעמדתו של איליי בפסק הדין הנדון?

ענין השם יוסף יק אע י הכרע א השם הנזכר.

אוניברסיטת בר-אילן – הפקולטה למשפטים

משפט ציבורי - ד"ר גדעון ספיר

שנת הלימודים תש"ע

99-204-01

מבחן – מועד א'

חלק ב – 120 דקות

**ועדת המשמעת מזהירה!
נבחן המעביד חומר עזר לרעהו
או רמז מילולי ייענש בחומרה**

סכנויות
מאחר

התאמה

שאלה ראשונה (45 נקודות – מקסימום 3 עמודים)

נכון להיום, קיימות בישראל מספר מסגרות המכינות לקראת גיור. הגוף המרכזי הינו המכון המשותף ללימודי יהדות (להלן: המכון המשותף), שהוקם על-פי החלטת ממשלה שאימצה את המלצות ועדת נאמן. על הנהלתו וצוותו של המכון נמנים מורים משלושת הזרמים – האורתודוקסי, הרפורמי והקונסרבטיבי. גיור בוגרי המכון מבוצע בבתי הדין המיוחדים לגיור, הפועלים בהתאם לדין תורה.

לצד המכון המשותף, שהינו כאמור הגוף שהוקם על-פי החלטת הממשלה והוא אמון על הליכי ההכנה לגיור האורתודוקסי, פועלות בישראל עמותות נוספות המכינות לקראת גיור במכוני "פרטיים". עמותות אלו ניתן לחלק לשתי קבוצות עיקריות – הראשונה, קבוצת אולפני הגיור הפרטיים המופעלים על-ידי הזרם האורתודוקסי ואשר מפנים את המועמדים לגיור הלומדים במסגרתם אל בתי הדין המיוחדים לגיור ואל בתי הדין הרבניים, והשנייה, אולפני גיור פרטיים המופעלים על-ידי הזרם הרפורמי והקונסרבטיבי, המפנים את הלומדים במסגרתם אל בתי הדין העצמאיים של זרמים אלו – בהתאמה.

לאחרונה חוקקה הכנסת חוק הקובע, בין היתר, כי מדינת ישראל תעניק תמיכה כספית למכון המשותף ולעמותות המשתייכות לקבוצה הראשונה בלבד.

התנועה ליהדות מתקדמת (להלן: העותרת) עתרה לבג"צ כנגד החוק, בטענה שמבחנים אלו מפלים לרעה את מוסדות הציבור הלא-אורתודוקסיים העוסקים בהכנה לגיור. עוד טוענת העותרת כי ההחלטה שלא לתמוך במכוני הגיור מטעמה מונעת משיקולים זרים ופסולים שעניינם שוני בתפיסה דתית, וכי ככאלה פוגעים הם בזכותה של העותרת ובזכות המשתייכים לקהילתה לחופש דת ומצפון. העותרת מבקשת מבג"צ שיורה על ביטול החוק.

המדינה מצידה מבקשת מבית המשפט לדחות את העתירה. לטענתה, האבחנה בין שתי קבוצות העמותות אינה עולה כדי הפליה, שכן קיים שוני בין אולפני הגיור האורתודוקסיים הפרטיים לבין יתר מכוני הגיור הפרטיים – וליתר דיוק בין הליכי הגיור האורתודוקסיים להליכי הגיור האחרים – באופן המצדיק את ההבחנה הקיימת במתן תמיכות מדינה רק לאולפני הגיור הפרטיים האורתודוקסיים. המדינה מצביעה על שני הבדלים עיקריים בין הליכי הגיור השונים – ראשית, העובדה כי הגיור האורתודוקסי, אשר מבוצע בחסות ממלכתית באמצעות בתי הדין המיוחדים לגיור או בתי הדין הרבניים האזוריים, מוכר על-פי הטענה על-ידי כל חלקי העם, להבדיל, למשל, מן הגיור הרפורמי או הקונסרבטיבי. שנית, העובדה כי בהתאם למצב המשפטי הנוהג היום, קיים הבדל בנפקויות המשפטיות שמעניק הגיור האורתודוקסי לבין גיור המבוצע באופן פרטי, כדוגמת בית הדין של העותרת. הבדלים אלו באים לידי ביטוי בעיקר בנוגע להשלכות הגיור על מתן מעמד בישראל בהתאם להוראות חוק השבות ובהשלכותיו על דיני המעמד האיש. עוד טוענת המדינה כי האבחנה הנדונה איננה פוגעת בחופש הדת של העותרת וחברי קהילתה.

הנך שופט בבית המשפט העליון, והעתירה הובאה בפניך. דון בה והכרע. שים לב: הטיעונים שהוזכרו לעיל אינם ממצים ואתה נדרש להעלות כל טענה וטענת נגד הרלוונטיות לעניין ולדון בהן.

שאלה שניה (15 נקודות – מקסימום עמוד)
סעיף 63א לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] קובע כדלקמן:

63א. (א) בקשה לקבוע כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות לכנסת לפי סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת, תיחתם בידי שליש מחברי הועדה המרכזית ותוגש לוועדה המרכזית לא יאוחר משבעה ימים מיום הגשת רשימת המועמדים הכוללת את שם המועמד; החלטת הועדה לפי סעיף קטן זה תינתן לא יאוחר מהיום ה-25 שלפני יום הבחירות.
(ב) החליטה הועדה המרכזית כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות לכנסת לפי סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת, תודיע על כך למועמד ותעביר מיד את החלטתה ונימוקיה לאישור בית המשפט העליון.

(ה) בהליך של אישור החלטת הועדה המרכזית לפי סעיף קטן (ב) ... ידון בית המשפט העליון בתשעה שופטים או במספר בלתי זוגי גדול יותר, כפי שיורה נשיא בית המשפט העליון ...

א. סעיפים (ב) ו(ה) קובעים שני חריגים לאופן הפעולה הרגיל של בית המשפט. מהם?
ב. חווה דעתך ביחס לשני החריגים. האם יש להם הצדקה?

הנך שופט בבית המשפט העליון בתשעה שופטים או במספר בלתי זוגי גדול יותר, כפי שיורה נשיא בית המשפט העליון ...
א. סעיפים (ב) ו(ה) קובעים שני חריגים לאופן הפעולה הרגיל של בית המשפט. מהם?
ב. חווה דעתך ביחס לשני החריגים. האם יש להם הצדקה?

6. שר הפנים רשאי -
 (1) לקבוע תנאים למתן אשרה או רישיון-ישיבה ולהארכה או החלפה של רישיון-ישיבה לרבות קביעת המצאת עירבון בספי, ערבות בנקאית, או ערובה מתאימה אחרת להבטחת תנאים כאמור, ודרכי מימושה או חילוטה של הערובה;
 (2) לקבוע באשרה או ברישיון-ישיבה תנאים שקיומם יהיה תנאי לתקפם של האשרה או של רישיון-הישיבה.
 (ד) [תיקון תשנ"ה] תוקפו של סעיף 6 לחוק זה הוא על אף האמור בחוק-יסוד: חופש העיסוק.

לכיוון
 חמש המסגרות
 (ג'ול המסגרת) +
 פיתוח המסגרת
 המסגרת

המסגרת המסגרת
 מסגרת מסגרת

מסגרת מסגרת
 מסגרת מסגרת
 מסגרת מסגרת

המסגרת המסגרת
 המסגרת המסגרת
 המסגרת המסגרת
 המסגרת המסגרת
 המסגרת המסגרת
 המסגרת המסגרת

המסגרת המסגרת

המסגרת המסגרת
 המסגרת המסגרת

המסגרת המסגרת
 המסגרת המסגרת
 המסגרת המסגרת

המסגרת המסגרת
 המסגרת המסגרת
 המסגרת המסגרת

המסגרת המסגרת
 המסגרת המסגרת

המסגרת המסגרת